

2019-09-17

218-1752-2019

Avdelningen för Landsbygd och Social hållbarhet
Andreas Abrahamsson
010-2240265

Länsstyrelsen Blekinge Län

Beslut

Viltförvaltningsdelegationen beslutar vid sammanträde den 17 september 2019 att fastställa nedanstående övergripande riktlinjer enligt mötesprotokoll med diarienummer 218-4386-2019.

Övergripande riktlinjer för kronviltförvaltning i Blekinge län

Innehållsförteckning

1. Inledning	2
2. Målsättning	2
3. Bakgrund, viltvård och allmänt om kronhjort	2
4. Skador - påverkan på skog och gröda	4
5. Viltolyckor	5
6. Jakten och jaktens organisation	6
7. Förvaltningsrekommendationer	6
8. Ytterligare information	8

2019-09-17

218-1752-2019

1. Inledning

Detta dokument innehåller övergripande riktlinjer för kronviltstammens förvaltning i Blekinge län. Förvaltningen ska vara adaptiv och långsiktig. Riktlinjerna ska ligga till grund för de skötselplaner som tas fram i respektive kronhjortsskötselområde. Riktlinjerna ska gälla från och med beslutsdatum och kan revideras vid behov.

2. Målsättning

Förvaltningen ska ske lokalt där besluten ska tas genom samråd mellan jägare, skogsägare och lantbrukare, i syfte att förebygga och minska eventuella skador. Kronviltet ska förvaltas genom jakt. För att den lokala förvaltningen ska kunna genomföras, bör jakten ske i kronhjortsskötselområden som ger en planerad avskjutning med en lång jakttid.

Kronviltsförvaltningen ska vara adaptiv, vilket innebär att den utformas på ett sätt som tar hänsyn till ny kunskap eller förändrade förhållanden. Åtgärder följs upp och justeras kontinuerligt mot uppsatta mål. Förvaltningen ska sträva efter en kronviltstam av hög kvalitet.

För att säkerställa en hållbar förvaltning så bör även antalet kronhjortsskötselområden minskas på längre sikt men omfatta hela Blekinge så jakten bedrivs på alla marker där stammen är jaktbar, samt främja för ett tätt samarbete med de angränsande skötselområdena i Kronobergs län.

3. Bakgrund, viltvård och allmänt om kronhjort

Kronviltet är en av våra inhemska klövviltsarter och anses tillhöra den ursprungliga svenska faunan och artens status i Sverige är *nära hotad*(^{*}). Kronviltet erbjuder naturupplevelser och jaktmöjligheter. Dagens kronviltstam i Blekinge, har till stor del sitt ursprung från Eriksbergs vilthägn. Från en mycket låg täthet på 50-talet har stammen tillåtits att öka i syd- och Mellansverige under de senaste årtiondena.

() Nära hotad, NT - Near Threatened, är en term som används inom rödlistning av arter i Artdatabanken. Till denna kategori förs arter som inte uppfyller något av kriterierna för vare sig "akut hotad", "starkt hotad" eller "sårbar", men är nära att uppfylla kriterierna för "sårbar". Nära hotad är det lägsta steget i rödlistan.*

För Blekinges del finns kronviltet företrädesvis i mellersta delen av länet och även i viss mån i västra medan förekomsten är mer sporadisk österut i länet. Kronhjorten är en växtätande idisslare som söker sin föda huvudsakligen i markskiktet. Gräs, örter, bärris och ljung är viktiga födoslag. Vintertid kvistbetar kronhjorten både barrträd och lövträd. Detta gör kronhjorten till konkurrent till olika klövvilt. Det är viktigt att man i förvaltningen av kronvilt tar hänsyn till det totala betetrycket och även tar hänsyn till stammarna av andra klövvilt så som älg, rådjur osv.

2019-09-17

218-1752-2019

Stödutfodring vid stränga vintrar kan ske genom att anlägga vinterutfodringsplatser. Dessa utfodringsplatser bör läggas långt ifrån skadekänsliga områden med begärlig gröda eller skogsbestånd. Man kan även fälla lövträd som då blir ett bra tillskott i vinterfödan. Viltbetesskapande åtgärder i skogslandskap är alltid positivt. Samtliga åtgärder måste alltid ske med tanke på risken för skador i skadekänslig granskog, på attraktiva jordbruksgrödor samt risken för trafikolyckor på trafikerade vägar. Med tanke på de stora områden som kronviltet rör sig över, så är det viktigt med samverkan och samarbete över stora områden. Detta för att minska risken för skador på skog och gröda men även för att underlätta jakten.

Kronviltet lever oftast i flockar. Hondjuren benämns som hind, handjuren som hjort och avkommorna kalvar. Det är således svårt att få beståndet att bli jämnt utspritt över ett större område (som är fallet med älg). De fullvuxna hjortarna (äldre än 6 år) är mycket viktiga i kronhjortens biologi och bör utgöra 10 % av stammen för att kvalitetssäkra reproduktionen så kalvning sker i rätt tid och att kalvarna är livskraftiga.

Brunsten börjar i slutet av augusti och pågår hela september. Kronhinden föder vanligtvis en kalv per år. Könsmognad sker vid 1,5 års ålder. Reproduktionen ligger på cirka 0,65 exklusive övrig dödlighet som uppskattas till 5%.

Avskjutningen av kronvilt ligger på ca 60-70 djur i Blekinge och indikerar en svagt ökande stam, se diagram 1.2 nedan.

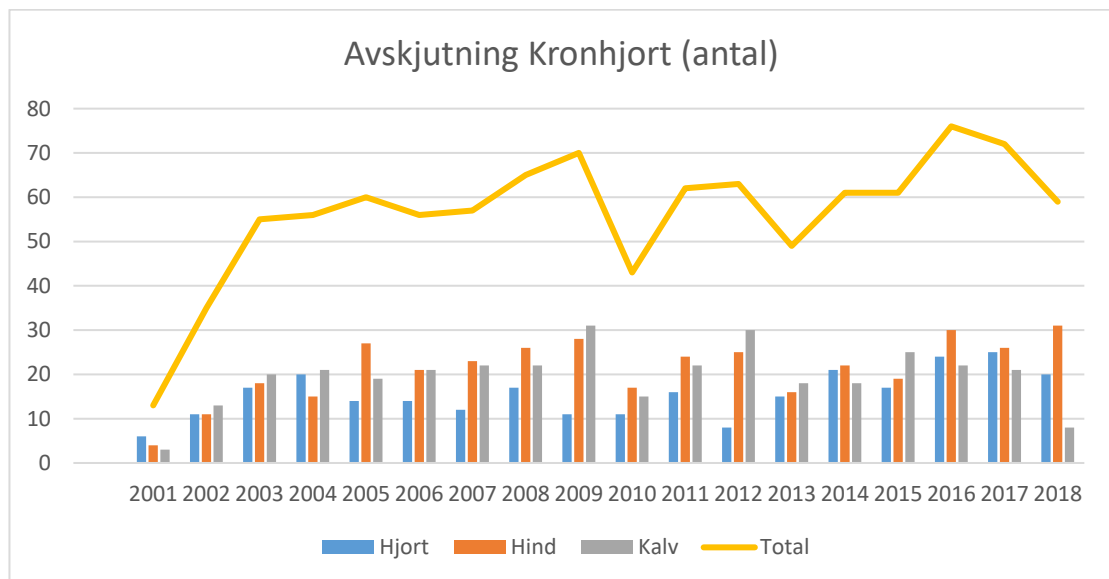

Diagram 1:2 Avskjutning Kronvilt (Källa: Länsstyrelsens sammanställning av slutrapporter)

Mer information om arten finns bland annat på Svenska Jägareförbundets och Naturskyddsförningens hemsidor.

4. Skador - påverkan på skog och gröda

Kronviltet kan ge upphov till kostsamma skador på skogen. Allvarligaste skadorna är barknag och barkflängning på 15 – 45-årig granskog. Detta sker företrädesvis i det jordbruksdominerade landskapet som till exempel mellersta Blekinge. Barknag på en gran innebär att den värdefulla rotstocken blir nedklassad till massaved eller i sämsta fall energived. Vid omfattande barknag dör trädet, alternativt brister vid angreppsstället när det stormar. Studier av barknag orsakade av kronvilt visar tydligt att skadorna kan vara mycket stora i det starkt fragmenterade landskapet. Är skadefrekvensen hög ska kronhjortstammen i berört område beskattas tills man når en acceptabel skadenivå och undviker totalskadade skogsbestånd.

I lantbruket kan kronhjorten orsaka allvarliga betes-, ligg- och trampskador. Markägare och jägare ska ta hänsyn till skador i skog och lantbruk. Därför är det viktigt att förvaltningen sker lokalt, i dialog mellan jägare, skogsägare och jordbrukare.

2019-09-17

218-1752-2019

5. Viltolyckor

Viltolyckor med kronvilt väldigt få i Blekinge och måste sättas i relation till totala antalet årliga viltolyckor som idag är ca 1300 st. I dagsläget ser vi ingen anledning att göra någon direkt anpassning i förvaltningsplanerna för kronhjort med avseende på viltolyckor. Över tiden kan såklart situationen förändras med en växande stam och måste då på nytt utvärderas.

Diagram 1.1 (Källa: [www.viltolycka .se](http://www.viltolycka.se))

2019-09-17

218-1752-2019

6. Jakten och jaktens organisation

I Blekinge får jakt efter vuxen kronhjort endast bedrivas inom registrerat kronhjortskötselområde. Inom övriga områden får endast kalv skjutas. Under de senaste 10 åren har ingen avskjutning skett utanför kronhjortskötselområdena. Hind och kalv får jagas från 16 augusti till 31 januari. Hjorten får jagas från andra måndagen i oktober till 31 januari. I Blekinge finns idag, 10 stycken registrerade kronhjortskötselområdena (KSO), som alla sammanfaller med ett älgskötselområde (ÄSO).

Medelstorleken på kronhjortskötselområdena i Blekinge är ca 17 000 ha. Ett KSO ska omfatta minst ett helt älgskötselområde och det finns en strävan att förvaltningen ska omfatta hela Blekinge genom att utöka och eventuellt slå samman befintliga skötselområden så jakten bedrivs på alla marker där stammen är jaktbar. Även samverkan med angränsande KSO i Kronobergs län är viktig för en hållbart långsiktig förvaltning, särskilt när det gäller beskattning av kapitala handjur.

Länsstyrelsen handlägger inregistreringen av kronhjortskötselområdena. Skötselplanerna, som KSO är ålagda att upprätta, skickas in till Länsstyrelsen. Förvaltningen av kronvilt ska vara adaptiv och planerna ska justeras vid behov. Skötselplanerna ska baseras på insamlade data om storlek på stammen, skador på skog och gröda, trafikolyckor med kronvilt, betestillgång, konkurrens av annat klövvilt samt övrig relevant information. Planen ska baseras på viltförvaltningsdelegationens förvaltningsplan för kronvilt (denna skrift).

På länsstyrelsens hemsida finns en mall för vilka uppgifter en skötselplan bör innehålla. Som stöd vid framtagandet av skötselplan finns programmet Ektörne som är fritt tillgängligt på Svensk Naturförvaltnings hemsida. Planerna ska följas upp minst vart tredje år men vid avvikelser från plan ska planerna revideras.

Alla resultat av kronviltsjakt ska rapporteras till Länsstyrelsen inom två veckor efter jakttidens utgång, och skydds jakt av årskalv på eget initiativ skall resultera i en uppdaterad rapportering. De flesta kronhjortskötselområdena använder sig av avlysningsjakt.

Jaktformerna efter kronhjort är i huvudsak vakt- och drevjakt.

7. Förvaltningsrekommendationer

Avskjutningen av kronvilt ska göras med syfte att undvika skador och nå en långsiktig och adaptiv förvaltning med en kronviltstam av hög kvalitet. Fördelning mellan hjort, hind och kalvar bör göras efter vilken utveckling av stammen man eftersträvar. Man ska sträva efter att en måluppfyllelse om 100%. Vid förmodad avvikelse ska Länsstyrelsen informeras för att hitta eventuella lösningar. Vid stora skador bör en skadeförebyggande åtgärd vara att man enas om en minskning av stammen vilket medför att man då bör lägga ett högt jakttryck på alla djur men främst på hindar och kalvar i de skadekänsligaste områden.

2019-09-17

218-1752-2019

Jakten ska om möjligt göras under ordinarie jakttid så att behovet av skydds jakt inte uppstår, och skydds jakt av årskalv på eget initiativ är en sista krisåtgärd och inte en första förvaltningsåtgärd.

Förvaltningen ska vara adaptiv och även ta hänsyn till foderkonkurrens från annat vilt. En kronhjortsstam med en uppskattad fördelning i vinterstam på 40 % handjur, 40 % hondjur och 20 % kalv och med en uppskattad täthet som motsvarar målsättningen rekommenderas i normalfallet ha en avskjutning som fördelas 50 % kalv, 25 % vuxen hind och 25 % vuxet handjur. Man bör dock i normala fall öka kalvjakten något samt i motsvarande grad minska avskjutningen av ett-till treåringar. Bland handjur, i en stam som önskas vara oförändrad i antalet djur, bör man sträva efter en relativt hög avskjutning av två- till treåringar, vilket kan motsvara 3 – 9 taggar (30–50 % av antalet i respektive åldersklass, dock lägre vid brist på handjur). Spetsar bör inte skjutas då dessa är svåra att bedöma kvalitén på.

Avskjutningen bör alltid vara selektiv så att djur med för sin ålder svag utveckling i kropp och horn fälls. I åldrarna fyra till elva år bör avskjutningen vara låg – endast individer med mycket svag hornutveckling bör fällas. Endast ett begränsat antal handjur som bedöms stå på toppen av sin utveckling bör fällas.

Fördelning av skjutna hjortar i Blekinge till och med säsong 2018/2019 framgår i diagram 1.3 nedan.

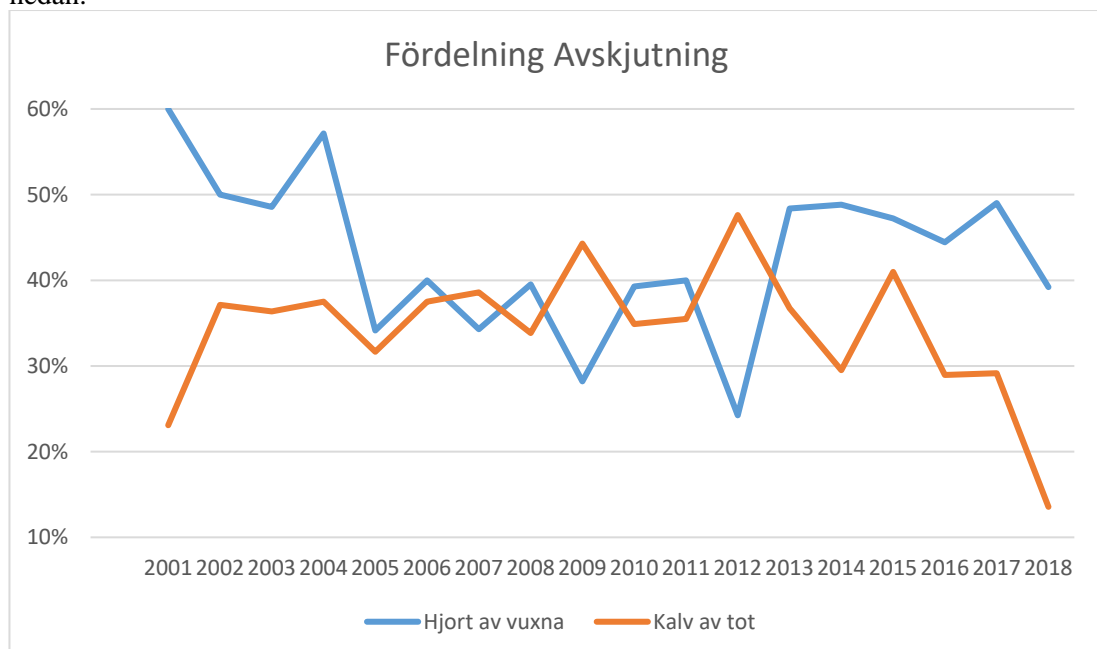

Diagram 1.3 Fördelning avskjutning (Källa: Länsstyrelsens sammanställning av slutrapporter)

För att säkerställa en hållbar förvaltning så bör alla sträva efter att förbättra all faktainsamling om kronviltet t.ex. genom att etablera ett gemensamt system för registrering av observationer.

8.Ytterligare information

2019-09-17

218-1752-2019

För den som önskar mer ingående information rekommenderas: Svenska Jägareförbundets hemsida; www.jagareforbundet.se

”Kronviltsprojektet Sydost” kommer troligen startas upp igen för att främja förvaltningen.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Sten Nordin med handläggare Andreas Abrahamsson som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till:

Ledamöter i Viltförvaltningsdelegationen i Blekinge,
Företrädare för Kronhjortskötselområden i Blekinge,
Svenska Jägareförbundet,
Skogsstyrelsen,